

Svar på Markku Weckmans och 42 andra ledamöters motion om att ordna avgiftsfria tjänster som stöder veteraners hemmaboende

VD/5400/00.02.00.03/2019

JTS/ML-L, PK, VA, AA, EA

Markku Weckman och 42 andra ledamöter lämnade in följande fullmäktigemotion i enlighet med förvaltningsstadgan:

"Staden bör vidta åtgärder för att göra en utredning i enlighet med vad som förutsätts i ändringen (54/2019) av lagen om rehabilitering av frontveteraner (1184/1988), så att avgiftsfria tjänster som stöder veteraners boende i hemmet kan tas i bruk från och med 1.11.2019.

Samtidigt ska en redogörelse lämnas över servicebehovet hos hemmaboende personer över 75 år och tillgången på service."

Stadsfullmäktige 17.6.2019 § 25

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade att ta upp ärendet till behandling och sända det till stadsstyrelsen för beredning."

Social- och hälsovårdens verksamhetsområde lämnar följande svar på motionen:

Berättigade till frontveterantjänster är frontveteraner bosatta i Finland, vilka deltagit i kriget åren 1939–1945 och beviljats frontsoldat-, fronttjänst- eller fronttecken. Sedan början av år 2019 finns det 178 frontveteraner i Vanda, varav 13 är krigsinvalider. Krigsinvalidernas tjänster organiseras via Statskontoret.

Vid rehabiliteringsenheten och äldreservicen inleddes under våren ett beredningsarbete om konsekvenserna av ändringen (54/2019) i lagen om rehabilitering av frontveteraner (1184/1988) för tjänsterna som hör till stödet för frontveteraner som bor hemma i Vanda. Tjänster som stöder boende i hemmet har sedan 1.4.2017 varit avgiftsfria för frontveteraner som har bott hemma eller på servicehus (social- och hälsovårdsnämndens beslut 13.2.2017). Den lag som träder i kraft i november 2019 tryggar avgiftsfria tjänster som stöder boende i hemmet också för frontveteraner inom det effektiverade serviceboendet. Efter lagändringen kommer frontveteranernas och krigsinvalidernas hemservice att vara likadan till sitt innehåll och till sin omfattning. Inga nya tjänster är planerade för veteranerna, utan Statskontorets ersättningspraxis utökas och förtydligas fr.o.m. 1.11.2019. Frontveteranernas rehabilitering genomgår inte några förändringar. Från och med november 2019 ger Statskontoret kommunerna ett beräknat anslag för organiseringen av service baserat på kommunernas egen uppskattning, antingen som egen verksamhet eller som köptjänster.

Målet med tjänster som stöder boende i hemmet är att på ett mångsidigt sätt stöda frontveteranen att klara sig hemma. Anslaget används till tjänster som stöder förmågan att självständigt klara sig hemmet och ersättning av de kostnader som uppkommer av detta. Beviljandet av avgiftsfria tjänster som stöder

boende i hemmet baseras enligt Statskontorets anvisningar på en bedömning av servicebehovet. Bedömningen görs i Vanda vid äldreselevens klienthandledningsenhet på samma sätt för som andra äldre.

Ändringen av verksamhetssättet i anslutning till lagändringen har behandlats och godkänts av social- och hälsovårdsnämnden i september. Som en följd av lagändringen kan kommunerna för frontveteranernas del också fakturera kostnader i anslutning till stödet för närståendevård av Statskontoret ur medel som reserverats för ändamålet. Med anledning av detta tas det inte av frontveteraner ut någon klientavgift för lediga dagar inom stödet för närståendevård fr.o.m. 1.11.2019.

Statskontorets anvisningar för år 2019 gör det möjligt att ersätta tjänster som stöder boende i hemmet inom det effektiverade serviceboendet för serviceavgiftens del 1.1 –31.10.2019. I Vanda är det på denna grund

möjligt att från början av 2019 retroaktivt betala en ersättning åt de 36 frontveteraner inom det effektiverade serviceboendet

som motsvarar den andel av serviceavgiften som de betalt för ovan nämnda omsorgstjänster.

Den beräknade summan uppgår till ca 30 000 €/ mån.

Under vårens lopp 2019 har man varit i kontakt med de frontveteraner som är bosatta i Vanda och de har underrättats om den kommande lagändringen och möjligheten till en bedömning av servicebehovet. Samtliga frontveteraner i Vanda kommer under hösten ännu att tillsändas ett brev med information om lagändringen.

Om servicebehovet hos hemmaboende personer över 75 år och tillgången på service

Servicestruktur och servicens tillräcklighet

Social- och hälsovårdsministeriet och kommunförbundet har åren 2001, 2008, 2013 och 2017 publicerat kvalitetsrekommendationer gällande tjänsterna för äldre. Kvalitetsrekommendationen för att trygga ett bra åldrande och förbättra servicen 2017–2019 har ersatt de tidigare använda rekommendationerna. Syftet med kvalitetsrekommendationen är att i likhet med sina föregångare stödja verkställigheten av äldreomsorgslagen. Rekommendationen fungerar som stöd åt beslutsfattare och ledning i kommuner, samarbetsområden och landskap i utvecklingen och utvärderingen av tjänster. Kvalitetsrekommendationens mål är att trygga en så frisk och fungerande ålderdom som möjligt åt hela äldre befolkningen, liksom högklassiga och effektiva tjänster för äldre personer som är i behov av dem.

Kvalitetsrekommendationens centrala innehåll är:

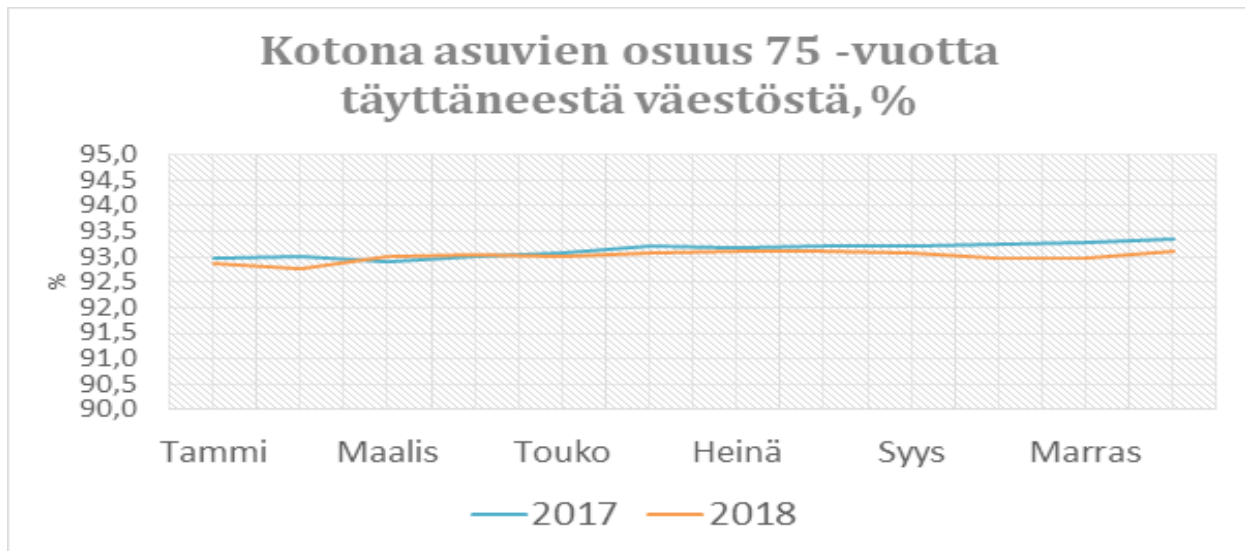
- Tillsammans tryggar vi en så funktionsduglig ålderdom som möjligt
- Klient- och servicestyrningen i fokus
- Kvaliteten har sina faktorer
- En åldersvänlig servicestruktur
- Maximal nytta av teknologin

För att förverkliga kvalitetsrekommendationens innehåll har man inom äldre- och handikappservicen i Vanda följt upp förverkligandet av kvalitetsrekommendationen inom olika tjänster och i enlighet med

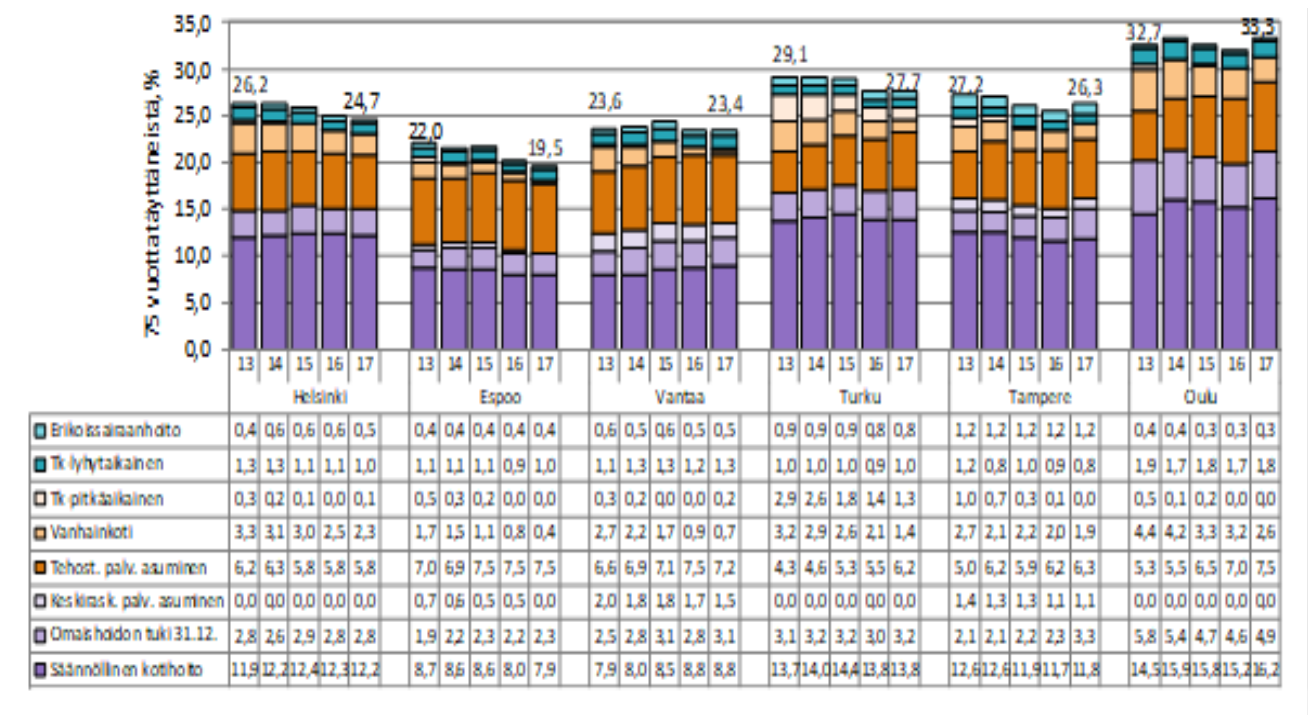
kvalitetsrekommendationen utvecklats verksamheten till att på ett ännu bättre sätt motsvara äldre personers servicebehov.

Av de Vandabor som fyllt 75 år bodde 93,1 procent i det egna hemmet (december 2018). (Figur 1)

FIGUR 1 Andel av befolkningen i Vanda som fyllt 75 år och som bor hemma 2017–2018

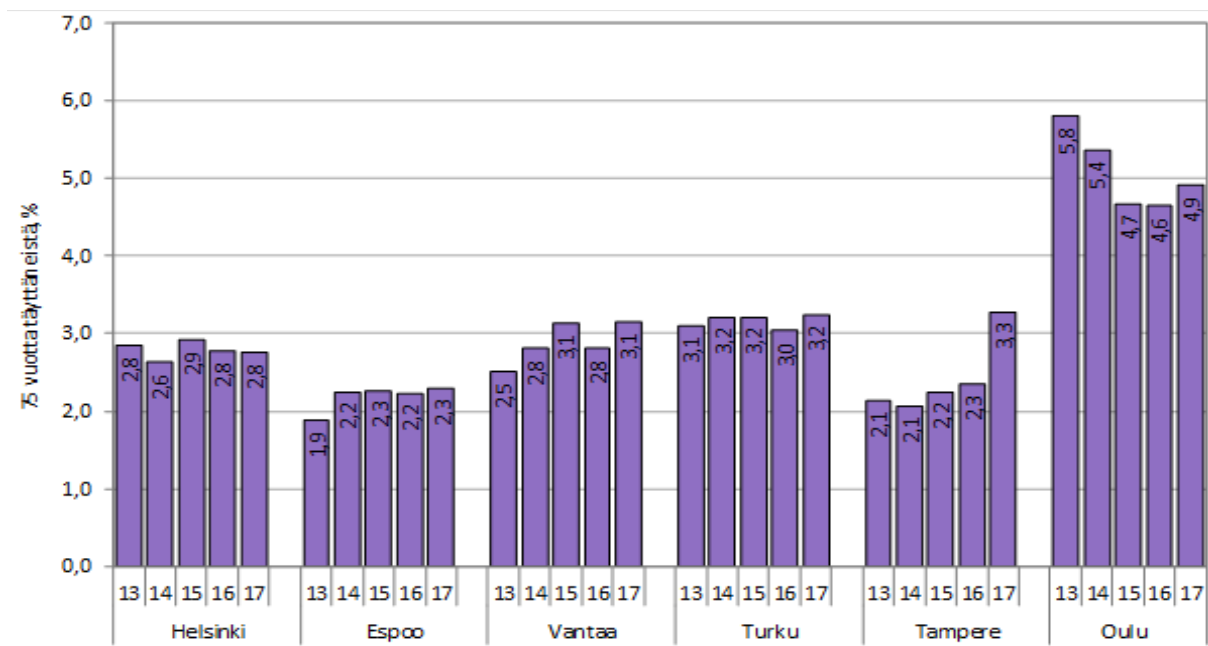
I figur 2 granskas social- och hälsovårdstjänsternas täckning åldersstandardiserat, varvid uppgifterna är lättare att jämföra mellan de sex största städerna oavsett städernas olika åldersstrukturer. I december 2017 var den åldersstandardiserade andelen personer i Vanda som fyllt 75 år och får social- och hälsovårdstjänster 23,4 procent. Den totala täckningen är näst lägst bland de sex största städerna.

FIGUR 2 Procentandel 75 år fyllda personer som använt social- och hälsovårdstjänster jämfört med befolkningen i motsvarande ålder i de sex största städerna i december 2013–2017, åldersstandardiserat (Kuusikko-arbetsgruppen 2018).

I figur 3 syns den åldersstandardiserade andelen 75 år fyllda personer av åldersklassen som är klienter inom stödet för närståendevård. I slutet av år 2017 hade stödet för närståendevård en åldersstandardiserad täckning på 3,1 %. Detta ligger i genomsnittet för de sex största städerna.

FIGUR 3 Procentandel 75 år fyllda personer inom stödet för närståendevård jämfört med befolkningen i motsvarande ålder i de sex största städerna 31.12.2013–31.12.2017, åldersstandardiserat (Kuusikko-arbetsgruppen 2018).

Rätt service i rätt tid

Klienthandledningen för äldre i Vanda har inrättats för att förbättra seniorkommuninvånarnas välbefinnande, minska trycket på servicestrukturen och främja det sektorsövergripande nätverkssamarbetet. Det centrala i klienthandledningen är den också i kvalitetsrekommendationen nämnda så kallade principen om att få alla tjänster över en disk. Klienten behöver inte själv veta vilken och varifrån tjänsten söks, utan det räcker med att ta kontakt en gång.

Klientrelationen inom äldre servicen inleds med att den äldre själv eller en närstående tar kontakt eller att någon från servicesystemets sida tar kontakt, som hälsostationen, sjukhuset, krisjouren. Kontakten kan också te sig genom att en närstående uttrycker sin oro.

Seniorrådgivningen är en dörr bakom vilken ett omfattande sektorsövergripande serviceutbud öppnar sig. Under den inledande utvärderingen får klienten den rådgivning och handledning som denna är i behov av. Om situationen kräver en övergripande utredning av servicebehovet, utreds klienten under en klienthandledning eller i den enhet som är mest bekant med klienten. De tjänster som klientens situation förutsätter inleds under klienthandledningen.

I samband med utredningen av servicebehovet gör man i enlighet med äldreomsorgslagen en mångsidig utvärdering av den äldres funktionsförmåga med hjälp av utvärderingsverktyg. När man utvärderar funktionsförmågan undersöker man hur den äldre klarar av vardagliga aktiviteter och i vilka sammanhang personen behöver stöd och hjälp. Vid utvärderingen tar man övergripande hänsyn till klientens fysiska, psykiska, kognitiva och sociala funktionsförmåga och livsmiljöns lättillgänglighet, trygghet och tillgången till närservice.

Uppskattningen av servicebehovet baseras inom äldre servicen på en RAI-bedömning av klienten och ett multiprofessionellt teams och klientens och dennas närståendes helhetsuppfattning om klientens situation. Bakom uppskattningen av servicebehovet ligger tanken om stärkande handledning och det övergripande servicebehovets verksamhetsmodell har utvecklats i samarbete mellan klienthandledningen och olika enheter. Som utvärderingsverktyg använder man en RAI-screener.

Serviceutbudet som omfattar flera sektorer består av tjänster som kommunen, organisationer, sammanslutningar och företagare tillhandahåller. Om det förutsätts att det fattas ett servicebeslut för att klienten ska få service, fattas beslutet under klienthandledningen. I Vanda har kriterierna för att kunna omfattas av tjänsterna godkänts av social- och hälsovårdsnämnden i Vanda.

Beroende av tjänst får klienten hjälp antingen under en klienthandledning eller så blir klienten klient vid någon annan enhet, t.ex. dagverksamheten, hemvården eller stödboendet.

Tjänsternas väntetider

Äldreomsorgslagen 26 § förutsätter att kommunen åtminstone en gång om halvåret ska offentliggöra uppgifter om den tid inom vilken en äldre person kan få den socialservice som han eller hon har ansökt om. Uppgifterna ska offentliggöras med sådana metoder att äldre personer har en faktisk möjlighet att få uppgifterna.

Enligt äldreomsorgslagen 18 § har en äldre person rätt att få annan än brådskande socialservice som beviljats honom eller henne utan ogrundat dröjsmål och senast tre månader efter det att beslutet fattades.

Vanda stad publicerar medianvärden om väntetidernas situation i slutet av april, augusti och december, antalet beslut och antalet personer som väntat över tre månader. Väntetiderna publiceras på Vandas webbsidor, på samserviceställena, på äldrecentren och lämnas till äldrerådet i Vanda för kännedom.

Kommunen beviljar socialtjänster utifrån en utredning av det individuella servicebehovet. Utredningen baseras på klientens egen uppfattning och en bedömning som görs av en eller flera sakkunniga. Enligt

socialvårdslagen (1301/2014) ska behovet av socialtjänster utredas omedelbart i brådskande fall. När en anställd inom socialvården i sin uppgift har fått kännedom om en person som är i behov av socialvård, ska denna se till att det sker en omedelbar utvärdering av personens behov av brådskande vård. Utöver detta har personen rätt till en bedömning av servicebehovet, om det inte är uppenbart att det inte finns behov för en bedömning. Bedömningen av servicebehovet ska inledas utan dröjsmål och slutföras utan onödig fördröjning. Bedömningen av servicebehovet ska inledas senast den sjunde vardagen från det att klienten, klientens anhöriga eller närstående eller dennas lagliga företrädare har tagit kontakt med den kommunala myndighet som ansvarar för den sociala servicen för att få tillgång till servicen, om personen är äldre än 75 år.

I brådskande fall sker bedömningen av servicebehovet i Vanda inom 1–2 dagar. Enligt de senaste uppgifterna har bedömningen av servicebehovet i Vanda inletts inom i snitt fem dygn. Inom hemservicen inleds servicen genast efter det att det fattats ett beslut om servicen. Klienten har också möjlighet att påverka tidpunkten för när servicebehovet utreds, vilket ofta efter klientens önskemål i sådana fall kan överskrida tidsgränsen på 7 dygn. Bedömningen av servicebehovet görs tillsammans med klienten.

TABELL 1 Äldre personers väntetider till sociala tjänster 2014–2018

- 1) Med median väntetid avses det genomsnittliga värdet på de klientspecifika väntetidernas storleksordning.
- 2) Långvarig dygnetruntvård inkluderar effektiverad boendeservice och vård på ålderdomshem, servicehusen borträknade (s.k. medeltunga servicehus) där hemvården producerar servicen. De som väntat över 3 månader har omfattats av vård, t.ex. på sjukhus.
- 3) Hemvården omfattar också hemvårdens stödtjänster. Antalet beslut inkluderar både nya klienters beslut och beslut som baseras på ändrade behov hos personer som redan befinner sig inom vården.

Bedömning av servicebehovet för nya klienter som fyllt 75 år	Median ¹⁾ för dygn väntetid	iPersoner som väntat i över 3 månader på att få service, men som ännu inte blivit erbjudna service	Tidsmål	Antal beslut
1.9–31.12.2018	5	-	Bedömningen ska inledas inom 7 vardagsdygn	-
1.5–31.8.2018	5	-	Bedömningen ska inledas inom 7 vardagsdygn	-
1.1–30.4.2018	4	-	Bedömningen ska inledas inom 7 vardagsdygn	-
1.9–31.12.2017	6	-	Bedömningen ska inledas inom 7 vardagsdygn	-

1.5-31.8.2017	7,5	-	Bedömningen ska inledas inom 7 vardagsdygn	-
1.1-30.4.2017	7	-	Bedömningen ska inledas inom 7 vardagsdygn	-
1.9-31.12.2016	7	-	Bedömningen ska inledas inom 7 vardagsdygn	-
1.5-31.8.2016	7	-	Bedömningen ska inledas inom 7 vardagsdygn	-
1.1-30.4.2016	8	-	Bedömningen ska inledas inom 7 vardagsdygn	-
1.9-31.12.2015	5	-	Bedömningen ska inledas inom 7 vardagsdygn	-
1.5-31.8.2015	4	-	Bedömningen ska inledas inom 7 vardagsdygn	-
1.1-30.4.2015	5	-	Bedömningen ska inledas inom 7 vardagsdygn	-
1.9-31.12.2014	5	-	Bedömningen ska inledas inom 7 vardagsdygn	-
Social service	Median ¹⁾ väntetid dygn	i Personer som väntat i över 3 månader på att få service, men som ännu inte blivit erbjudna service	Tidsmål	Antal beslut september-december 2018
Stöd för närståendevård	Stödet för närståendevård beviljas från början av ansökningsmånaden, under förutsättningen att det inleds ett vårdförhållande	-	Under 90 dygn	168
Hemvård ³⁾	Service inleds, när beslutet har fattats	-	Under 90 dygn	1096
Långvarig dygnetruntvård ²⁾	Median ¹⁾ väntetid i dygn	Personer som väntat i över 3 månader på att få service, men som ännu inte blivit erbjudna service	Tidsmål	Antal beslut
31.12.2018	33	0	Under 90 dygn	161

30.8.2018	14	0	Under 90 dygn	112
30.4.2018	33	0	Under 90 dygn	153
31.12.2017	18	0	Under 90 dygn	147
30.8.2017	7	0	Under 90 dygn	119
30.4.2017	14	0	Under 90 dygn	155
31.12.2016	22	0	Under 90 dygn	128
30.8.2016	27	0	Under 90 dygn	111
30.4.2016	22	0	Under 90 dygn	134
31.12.2015	25	1	Under 90 dygn	106
30.8.2015	52	5	Under 90 dygn	150
30.4.2015	34	6	Under 90 dygn	128
31.12.2014	51	11	Under 90 dygn	127

I slutet av 2018 var den genomsnittliga väntetiden på långvarig boendeservice för äldre (effektiverad boendeservice) 33 dygn. Enligt äldreomsorgslagen 18 § har en äldre person rätt att få annan än brådsökande socialservice som beviljats honom eller henne utan ogrundat dröjsmål och senast tre månader efter det att beslutet fattats. I slutet av år 2018 fanns det inte en enda person i Vanda som köat i över tre månader för en plats inom den långvariga boendeservicen och som ännu inte blivit erbjuden en plats inom servicen.

Stadsstyrelsen 28.10.2019 § 8

Förslag av biträdande stadsdirektören för verksamhetsområdet för social- och hälsovård:

Stadsstyrelsen beslutar

- a) ge Markku Weckman och 42 andra ledamöter som undertecknat motionen stadsstyrelsens svar i enlighet med förslaget, och
- b) föreslå att stadsfullmäktige antecknar stadsstyrelsens svar för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 11.11.2019 § 6

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar anteckna stadsstyrelsens svar för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Bilaga:

- Markku Weckmans och 42 andra ledamöters motion om att ordna avgiftsfria tjänster som stöder veteraners hemmaboende

Vanda

Anvisningar för sökande av ändring: 2.1 Besvärsförbud

Närmare information:

direktör för hälsovårdsservicen, Piia Vuorela, tfn 09 8392 2564

tf. direktör för äldre- och handikappservicen, Minna Lahnalampi-Lahtinen, tfn 050 312 1815

E-postadresserna har formen fornamn.efternamn[at]vantaa.fi